

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Energi- og miljøkomitéen
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref

Vår ref

Dato

23/1911-

16. oktober 2023

Representantforslag 3 S (2023-2024) - Tiltak mot strømpriskrisen

Jeg viser til brev fra Stortinget 6. oktober 2023 vedlagt representantforslag 3 S (2023-2024) fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug, Tobias Drevland Lund og Mimir Kristjánsson.

Representantene fremmer følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen instruere Statkraft om å tilby bedre fastprisavtaler.
2. Stortinget ber regjeringen tilrettelegge enda bedre for at offentlig eide kraftselskaper kan tilby rimeligere fastprisavtaler, for eksempel med en makspris rundt 35 øre/kWh, ved å slå fast at et slikt prisnivå ikke er i strid med forskriften om standard fastprisavtaler.
3. Stortinget ber regjeringen fjerne tidsbegrensningen på standard fastprisavtaler for strøm, som krever at avtalene må være i 3, 5 eller 7 år.
4. Stortinget ber regjeringen gjøre de standard fastprisavtalene mer fleksible ved å fjerne begrensningen på at avtalene må ha en fast mengde strøm.
5. Stortinget ber regjeringen videreføre forskriften som tillater at flaskehalsinntekter brukes til å senke nettleia de regionale nettselskapene tar, og forhandle med EU om å bruke flaskehalsinntekter fra handel med EU-land til utbetaling.
6. Stortinget ber regjeringen senke 35 øre/kWh-grensa for kompensasjon til lokale nettselskaper og utbetale de ekstraordinære inntektene til Statnett i høyere grad, slik at flaskehalsinntektene i større grad kommer strømkundene til gode.

7. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med ekstraordinære tiltak som kan innføres i NO 2 for å kompensere for ekstraordinært høye strømpriser i dette prisområdet, i påvente av mer strukturelle endringer i strømmarkedet.

Energi- og miljøkomiteen ber om uttalelse til representantforslaget. Jeg har innhentet uttalelse fra nærings- og fiskeriministeren og finansministeren på forslagene som omhandler deres ansvarsområder.

Forslag 1.

Forslaget er forelagt nærings- og fiskeriministeren som har følgende uttalelse:

«Rammene for den statlige eierskapspolitikken generelt og statens eierskap i Statkraft spesielt fremgår av eierskapsmeldingen, jf. Meld. St. 6 (2022–2023).

Et hovedelement i meldingen er at eierskapet skal forvaltes profesjonelt iht. anerkjente prinsipper for eierstyring og selskapsledelse. Det innebærer blant annet at det er en klar ansvars- og rollefordeling mellom staten som aksjeeier og selskapenes styre og ledelse, og at det er styret og ledelsen som har ansvaret for selskapets drift. For selskapene i kategori 1, slik som Statkraft, har staten som eier mål om høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer. Det er videre et grunnleggende prinsipp at statlig eierskap ikke urettmessig skal medføre andre konkurransevilkår sammenlignet med selskaper uten statlig eierandel. EØS-regelverket setter også rammer for både staten som eier og selskapene.

For forbrukere har strømstøtten vært hovedvirkemidlet mot høye strømpriser. De største industribedriftene har gjerne inngått langsiktige kraftavtaler til fastpris (uavhengig av dagens situasjon). For bedrifter som ikke faller inn under industrikraftunntaket, har regjeringens hovedvirkemiddel vært å legge til rette for å få etablert et marked for fastprisavtaler. Dette forutsatte at det ble innført unntak fra skatteloven for slike langsiktige kontrakter for kraft til standard fastprisavtaler i sluttbrukermarkedet. Dette markedet ble etablert i slutten av 2022, med levering fra 1. januar 2023. Fastprisavtaler gir bedriftene forutsigbarhet i tider med stor variasjon i strømprisene. Avtalene har blitt stadig bedre. I prisområde NO2 kan man i uke 40 2023 inngå fastpriskontrakter fra mellom 65 og 68 øre/KWh, avhengig av kontraktslengde.

Konkurranse mellom ulike tilbydere vil være viktig for prisnivået på slike avtaler. Statkraft er den største norske kraftprodusenten, med rundt 1/3 av den samlede kraftproduksjonen. Jeg ga på et ekstraordinært foretaksmøte i januar i år blant annet uttrykk for hvilke forventninger jeg har til at Statkraft spiller en viktig rolle i utviklingen av dette markedet, og at Statkraft innretter virksomheten slik at selskapet er konkurransedyktig i fastprismarkedet. Samtidig ble det presisert at det er styret og ledelsen som har ansvaret for de konkrete forretningsmessige vurderingene, også for prisingen av selskapets fastprisavtaler.»

Forslag 2.

Forslaget er forelagt finansministeren som har følgende uttalelse:

«Regjeringen har vært tydelig på at vi ønsker å skape mest mulig trygghet for norske strømkunder, og har derfor lagt til rette for forutsigbare strømutgifter for bedriftene gjennom blant annet kontraktsunntaket for standard fastprisavtaler i grunnrenteskatten.

Som uttalt i finansministerens brev til Energi Norge 12. desember 2022, legger jeg til grunn at det vil tilbys gode fastprisavtaler i samsvar med det som er forretningsmessig for den enkelte aktør. Hva den konkrete prisen som tilbys er, vil bygge på mange faktorer ut over forventet spotmarkedspris i den aktuelle fastprisperioden.»

Forslag 3.

Forslaget er forelagt finansministeren som har følgende uttalelse:

«Formålet med ordningen er å legge til rette for langsiktige avtaler som gir forutsigbarhet over tid. Kravet om varighet på tre, fem eller sju år var dessuten basert på innspill fra bransjen. Det vises for øvrig til at Regjeringen i Prop. 1 LS (2023-2024) foreslår å endre industrikraftunntaket i grunnrenteskatten, slik at dette også åpner for avtaler ned til tre år.»

Forslag 4.

Forslaget er forelagt finansministeren som har følgende uttalelse:

«Et unntak begrenset til avtaler med fast volum gjorde det mulig å forenkle ordningen og iverksette den raskt. Dette var særlig viktig i den situasjonen vi var i, med ekstraordinært høye strømpriser i Sør-Norge.

Regjeringen har varslet at en ønsker å legge til rette for at bedrifter kan tegne fastpriskontrakter med variabelt forbruk under det nye kontraktsunntaket. Dette vil gjøre ordningen mer fleksibel. Endringen vil kreve forskriftsendring. En slik utvidelse forutsetter at det er teknisk gjennomførbart, herunder at strømleverandørene kan rapportere forbruk under avtalene time for time til produsentene. Fornybar Norge har gitt uttrykk for at kraftbransjen foreløpig ikke har systemer som kan motta og håndtere den informasjonsmengde som er nødvendig for å gjennomføre utvidelsen.

I løpet av året har strømleverandørene utviklet nye, mer fleksible fastprisavtaler. Avtalene kan tilpasses den enkelte bedrifts faktiske forbruksmønster helt ned på timesnivå gjennom hele året, for eksempel slik at man avtaler høyere volum på dagtid og virkedager. Dette har gitt vesentlig større fleksibilitet for bedriftene.»

Forslag 5.

Regjeringen sørget for at det i fjor høst ble fastsatt en midlertidig forskrift som åpnet for at høye flaskehalsinntekter i transmisjonsnettet tilbakeføres fra Statnett til nettkundene raskere enn det som ellers ville vært tilfelle. Den midlertidige ordningen har som formål å redusere sannsynligheten for at nettkunder i prisområder med ekstraordinært høye kraftpriser får økt nettleie som følge av at nettselskapene får økte kostnader knyttet til nettap.

Det har vært svært viktig for regjeringen å begrense nivået på nettleien i en tid med høye strømreregninger for folk og bedrifter. Den midlertidige ordningen har vært sentral for å oppnå dette. Siden ordningen kom på plass er det blitt utbetalt 8,2 milliarder kroner til redusert nettleie.

Det er muligheter for at kraftprisene fortsetter å være høye også utover i 2024. I tillegg er det forventet at flaskehalsinntektene for Statnett i 2024 fortsatt vil være høyere enn historisk. Regjeringen har derfor nylig sendt på høring et forslag om å forlenge den midlertidige forskriften om bruk av flaskehalsinntekter ut 2024.

Flaskehalsinntektene som oppstår på mellomlandsforbindelser til andre EØS-land benyttes i samsvar med bestemmelsene i artikkel 16.6 i grensehandelsforordningen. I henhold til regelverket kan inntektene brukes til å opprettholde eller øke overføringskapasiteten mellom Norge og nabolandene, eller til å redusere tariffgrunnet og dermed nettleien. Så langt har regelverket vært praktisert slik at Statnetts flaskehalsinntekter har kommet nettkundene til gode gjennom redusert nettleie. Dette har vi sett eksempler på i 2022 og 2023, hvor Statnett har satt fastleddet for forbruk i tariffen til null og satt et tak på kraftprisen som ligger til grunn for beregning av energileddet.

Regjeringen har satt i gang prosessen med å videreføre den midlertidige forskriften om bruk av flaskehalsinntekter. Jeg viser ellers til dagens praksis om bruk av flaskehalsinntektene som oppstår på mellomlandsforbindelser til andre EØS-land til å redusere nettleien. Dette er et eksempel på at vi har funnet gode løsninger innenfor handlingsrommet i EØS-avtalen. Etter min vurdering er det ikke behov for å igangsette særskilte forhandlinger med EU-siden på dette konkrete punktet nå. Jeg anbefaler at Stortinget ikke vedtar forslaget.

Forslag 6.

Den midlertidige forskriften om bruk av flaskehalsinntekter slår fast at det skal fordeles en sum av Statnetts flaskehalsinntekter til nettselskapene, basert på nettselskapenes økning i nettapkostnader. Reguleringsmyndigheten for energi (RME) beregner fordelingen av beløpet som skal utbetales til underliggende nettselskap. Beregningen tar utgangspunkt i nettapsvolumet og kraftprisen for hvert nettselskap for beregningsperioden. Kraftprisen baserer seg på de faktiske områdeprisene.

Videre beregner RME en terskelpris for når nettselskapene mottar utbetaling. Siden ordningen kom på plass, har terskelprisen vært satt til 35 øre/kWh. De nettselskapene som har en kraftpris som overstiger terskelprisen mottar en utbetaling tilsvarende nettselskapets nettapsvolum, multiplisert med differansen mellom selskapets kraftpris og terskelpris.

Den midlertidige ordningen har som formål å redusere sannsynligheten for at nettkunder i områder med høye kraftpriser får økt nettleie som følge av økte kostnader til nettap i underliggende nett. For å oppnå formålet må det defineres hva som skal regnes som en normal kraftpris. Hvis grensen settes for lavt, vil man få en ordning som kompenserer utover nettapkostnadene som følge av høye kraftpriser. Dersom grensen settes for høyt, vil ikke ordningen kompensere nok. I beregningen av terskelprisen på 35 øre/kWh tok RME

utgangspunkt i gjennomsnittlig referansepris på kraft for perioden 2014-2021. RME vurderte at denne perioden gjenspeilte en mer normal markedssituasjon.

Jeg ser ikke grunn til å fravike de vurderingene som er gjort om nivået på denne grensen. Grensen på 35 øre/KWh er satt ut fra faglige vurderinger, slik at ordningen skal fungere godt og i tråd med hensikten. Etter mitt syn er det ikke behov for endringer på dette punktet nå. Jeg viser til at forslaget om å forlenge ordningen er sendt på offentlig høring. Jeg vil følge opp saken på vanlig måte etter høringen. Jeg anbefaler at Stortinget ikke vedtar forslaget.

Forslag 7.

Regjeringen har innført en rekke midlertidige støtteordninger som hjelp til å håndtere de ekstraordinært høye strømprisene, blant annet strømstønsordningen for husholdninger. For å bidra til økt forutsigbarhet for husholdningene har regjeringen også sørget for at strømstønsordningen forlenges. Vi har også sørget for at stønsgraden er økt til 90 prosent for hele året. Ordningen vil dermed i større grad avbøte konsekvensene av de ekstraordinære høye strømprisene for husholdningene.

Med bakgrunn i den ekstraordinære perioden i kraftmarkedene, både i Norge, Norden og resten av Europa, har det vært viktig for regjeringen å få en grundig gjennomgang av fordeler og ulemper med dagens prinsipper for prisfastsettelsen i ulike deler av kraftmarkedet. Derfor nedsatte vi strømprisutvalget i februar. Ekspertutvalget fikk et stort og viktig mandat. Deres hovedoppgave har vært å se på tiltak på kort og lang sikt som kan sikre strømbrukere lavere og mer forutsigbare priser, innenfor handlingsrommet i EØS-avtalen. Utvalget skulle også vurdere flere av forslagene som har vært oppe i den offentlige debatten.

Nå har vi fått rapporten fra strømprisutvalget. Departementet har sendt den på offentlig høring med to måneders høringsfrist. Samtidig med høringen vil departementet gå gjennom rapporten og vurdere om det finnes tiltak vi kan starte med å gjennomføre raskt. Jeg er opptatt av at vi skal gjennomgå alle utvalgets vurderinger grundig.

Med hilsen

Terje Aasland